

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO (UE) 2023/1944**z dnia 10 maja 2023 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego – EUSPA (przed 12 maja 2021 r.: Agencja Europejskiego GNSS) za rok budżetowy 2021**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając swoją decyzję w sprawie absolutorium z wykonania budżetu Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego za rok budżetowy 2021,
 - uwzględniając art. 100 Regulaminu i załącznik V do Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A9-0116/2023),
- A. mając na uwadze, że zgodnie z zestawieniem dochodów i wydatków ⁽¹⁾ ostateczny budżet Agencji Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego na rok budżetowy 2021 wyniósł 57 130 215,17 EUR, co stanowi wzrost o 61,16 % w porównaniu z 2020 r. ze względu na rozszerzony mandat Agencji, którego podstawą jest program kosmiczny UE; mając na uwadze, że budżet Agencji pochodzi głównie z budżetu Unii;
- B. mając na uwadze, że Trybunał Obrachunkowy w sprawozdaniu dotyczącym rocznego sprawozdania finansowego Agencji za rok budżetowy 2021 (zwanym dalej „sprawozdaniem Trybunału”) stwierdził, iż uzyskał wystarczającą pewność, że sprawozdanie finansowe Agencji jest wiarygodne oraz że transakcje leżące u jego podstaw są legalne i prawidłowe; mając na uwadze, że w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności i w bilansie Agencji Trybunał sformułował paragraf objaśniający dotyczący wpływu rosyjskiej agresji wobec Ukrainy;

Zarządzanie budżetem i finansami

1. zauważa z uznaniem, że wysiłki związane z monitorowaniem budżetu w ciągu roku budżetowego 2021 doprowadziły do osiągnięcia wskaźnika wykonania budżetu w wysokości 100 % w przypadku środków na zobowiązania na bieżący rok, co odpowiada wskaźnikowi z 2020 r.; ubolewa, że wskaźnik wykonania środków na płatności w bieżącym roku wyniósł 74,78 %, co oznacza spadek o 8,60 % w porównaniu z rokiem 2020;
2. zauważa, że oprócz swojego budżetu podstawowego Agencja nadal zarządzała dużą kwotą budżetu delegowanego (środki przeznaczone na konkretne cele), szczególnie w ramach umów o delegowaniu zadań związanych z eksploatacją europejskiego systemu wspomagania satelitarnego (EGNOS), eksploatacją Galileo i programem „Horyzont 2020”; zauważa ponadto, że w 2021 r. Agencja podpisała z Komisją umowę o przyznanie wkładu, powierzającą Agencji dodatkowe komponenty programów: „Horyzont Europa”, Copernicus, Govsatcom (rządowa łączność satelitarna) i SSA (orientacja sytuacyjna w przestrzeni kosmicznej) zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 ⁽²⁾; zauważa ponadto, że w 2021 r. na zobowiązania przeznaczono łącznie 6 361 705 119 EUR z budżetu delegowanego, zaś płatności wyniosły 1 574 943 399 EUR;

Wydajność

3. zauważa, że rozporządzeniem (UE) 2021/696 ustanowiono Agencję, która zastąpiła Agencję Europejskiego GNSS i była jej następcą prawnym; zauważa, że rozporządzenie to przewiduje rozszerzenie zakresu odpowiedzialności Agencji w odniesieniu do programów dotyczących europejskiego GNSS; odnotowuje pozytywne wyniki Agencji, w tym jej pomyślną transformację zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/696; ponadto wyraża zadowolenie, że w 2021 r. w wyniku negocjacji Agencja przyjęła ramową umowę o partnerstwie finansowym i umowę o przyznanie wkładu, co pozwoliło jej na skuteczną realizację programu kosmicznego, uniknięcie powielania działań oraz ograniczenie do minimum ryzyka rozwojowego i operacyjnego dzięki wypracowaniu efektów synergii między Europejską Agencją Kosmiczną a Agencją w odniesieniu do kompetencji i zdolności każdej z nich oraz dzięki jasnemu łańcuchowi dowodzenia; zauważa ponadto, że na mocy umowy ramowej o partnerstwie finansowym i umowy o przyznanie wkładu Agencja pełni funkcję kierownika eksploatacji EGNOS i Galileo, a w przypadku powierzenia jej odpowiednich obowiązków przez Komisję – funkcję instytucji zamawiającej na etapie realizacji zamówienia;

⁽¹⁾ Dz.U. C 141 z 29.3.2022, s. 104.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/696 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program kosmiczny Unii i Agencję Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 912/2010, (UE) nr 1285/2013, (UE) nr 377/2014 i decyzję nr 541/2014/EU (Dz.U. L 170 z 12.5.2021, s. 69).

4. zauważa, że w 2021 r. Agencja była odpowiedzialna za szeroki zakres działań związanych z wdrażaniem programów EGNOS i Galileo, takich jak zapewnienie akredytacji w zakresie bezpieczeństwa EGNOS i Galileo za pośrednictwem swojej niezależnej Rady ds. Akredytacji Bezpieczeństwa, a także przyczynianie się do promowania i wprowadzania na rynek usług EGNOS i Galileo, w tym przeprowadzenie niezbędnej analizy rynku oraz nawiązywanie bliskich kontaktów z użytkownikami i potencjalnymi użytkownikami systemu; zauważa ponadto, że Agencja wykonywała inne zadania związane z wdrażaniem programów EGNOS i Galileo, powierzone jej przez Komisję w drodze umów o delegowaniu zadań i umów o przyznanie wkładu;
5. podkreśla znaczenie unijnego programu kosmicznego i utworzenia Agencji; z zadowoleniem zauważa, że wkład Agencji jako podmiotu zapewniającego bezpieczeństwo przestrzeni kosmicznej oraz w nawigację satelitarną, obserwację Ziemi, łączność oraz badania i innowacje w przestrzeni kosmicznej przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom Unii oraz bezpieczeństwa inwestycji w infrastrukturę krytyczną; wzywa Agencję i Komisję do dalszego poszukiwania możliwych efektów synergii między komponentami unijnego programu kosmicznego a przyszłymi programami, takimi jak wdrażanie IRIS (unijny program bezpiecznej łączności) i zarządzania ruchem w przestrzeni kosmicznej; wzywa Agencję i Komisję do maksymalnego wykorzystania unijnej infrastruktury kosmicznej podwójnego zastosowania oraz do wzmocnienia swojej roli w kontekście europejskiego bezpieczeństwa i obrony; zachęca Agencję do zaangażowania się we wdrażanie strategii kosmicznej Unii na rzecz bezpieczeństwa i obrony;

Polityka kadrowa

6. zauważa, że zgodnie ze stanem na dzień 31 grudnia 2021 r. plan zatrudnienia wdrożono w 100 % – przyjęto 191 pracowników na czas określony, podczas gdy budżet Unii przewidywał 191 stanowisk dla tej kategorii pracowników (w porównaniu ze 150 stanowiskami zatwierdzonymi w 2020 r.); stwierdza ponadto, że w 2021 r. Agencja zatrudniała 56 pracowników kontraktowych i siedmiu oddelegowanych ekspertów krajowych;
7. ubolewa z powodu braku równowagi płci wśród kadry kierowniczej wyższego szczebla Agencji, gdyż wszystkie trzy osoby zajmujące odpowiednie stanowiska to mężczyźni; ubolewa z powodu braku równowagi płci w zarządzie Agencji, gdyż 23 z 28 jej członków (82 %) to mężczyźni; ponadto z niepokojem odnotowuje stan równowagi płci wśród całego personelu Agencji, gdyż 168 z 247 pracowników (68 %) to mężczyźni; zauważa, że Agencja pracuje nad strategią na rzecz różnorodności i włączenia społecznego, która obejmuje plan działania; wzywa Agencję do jak najszybszego podjęcia konkretnych działań w celu poprawy równowagi płci na wszystkich szczeblach hierarchii oraz do złożenia sprawozdania organowi udzielającemu absolutorium;
8. na podstawie sprawozdania Trybunału z zaniepokojeniem zauważa, że w dwóch skontrolowanych procedurach rekrutacyjnych stwierdzono szereg uchybień proceduralnych, które podważają zasadę przejrzystości i równego traktowania, że w ogłoszeniach o naborze nie określono liczby punktów potrzebnych do przejścia wstępnego etapu selekcji lub znalezienia się na liście rezerwowej ani liczby kandydatów, którzy mają zostać wyłonieni lub wpisani na listę rezerwową, że instrukcje wydane przez komisję konkursową w sprawie przyznawania punktów za poszczególne kryteria naboru nie były wystarczająco szczegółowe, aby zapewnić ich spójne stosowanie przez członków komisji konkursowej, oraz że w jednej z dwóch procedur rekrutacyjnych nie ustanowiono z wyprzedzeniem żadnego systemu punktacji w odniesieniu do jednego z testów; przyjmuje do wiadomości odpowiedź Agencji, zgodnie z którą zamierza ona wprowadzić zmiany w swoich procedurach rekrutacyjnych w celu uwzględnienia tej uwagi; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępach;
9. zwraca uwagę, że w ramach działań podjętych w wyniku absolutorium za 2020 r. Agencja uzgodniła z Komisją plan stopniowego ograniczania liczby pracowników kontraktowych, dzięki czemu do końca perspektywy finansowej będzie ona zgodna z oceną skutków finansowych regulacji dołączoną do rozporządzenia (UE) 2021/696; zauważa też, że Agencja musi jednak zwiększyć liczbę pracowników kontraktowych zatrudnionych zwłaszcza w centrum monitorowania bezpieczeństwa systemu Galileo i pełniących funkcje w zakresie bezpieczeństwa; zauważa ponadto, że Agencja zwróciła uwagę Komisji i swojego zarządu na zagrożenia operacyjne związane z obniżeniem liczby pracowników kontraktowych, którymi to zagrożeniami Agencja zamierza zarządzać, zwiększając skalę outsourcingu, choć oznacza to wyższe koszty finansowe; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępach;
10. dostrzega istniejące środki i strategie polityczne Agencji mające na celu ochronę godności osoby i zapobieganie molestowaniu psychicznemu i seksualnemu; zauważa w szczególności, że Agencja wdrożyła podręcznik nieformalnej procedury dla zaufanych doradców, który ułatwia łatwą i poufną sprawozdawczość; zauważa, że w 2021 r. odnotowano cztery konsultacje z zaufanymi doradcami oraz że żadna z tych konsultacji nie doprowadziła do zbadania sprawy lub wszczęcia postępowania sądowego, a wszystkie konsultacje zakończyły się po przekazaniu informacji na temat procedury oraz po nieformalnej dyskusji między zaufanym doradcą a stroną skarżącą;

11. przypomina, że uchybienia proceduralne w ramach procedur rekrutacyjnych szkodzą zasadzie przejrzystości i równego traktowania; zwraca się do Agencji o usprawnienie wewnętrznej procedury rekrutacyjnej w celu wyjaśnienia procesów oceny i kwestii dotyczących ogłoszeń o naborze;
12. podkreśla znaczenie opracowania długoterminowej polityki kadrowej w odniesieniu do równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, poradnictwa przez całe życie oraz oferowania konkretnych możliwości szkoleniowych w zakresie rozwoju kariery zawodowej, równowagi płci na wszystkich szczeblach personelu, telepracy, prawa do bycia offline, zwiększenia równowagi geograficznej, aby zadbać o odpowiednią reprezentację ze wszystkich państw członkowskich, oraz rekrutacji i integracji osób z niepełnosprawnościami, a także zapewnienia ich równego traktowania i powszechnego promowania ich szans;

Zamówienia publiczne

13. zauważa, że Agencja nadal w miarę możliwości wdraża e-zamówienia, biorąc pod uwagę wybrane postępowanie o udzielenie zamówienia, charakter dokumentacji, która ma być przedmiotem wymiany, oraz ochronę interesów Unii w zakresie bezpieczeństwa; zauważa, że ostatnie przykłady przetargów, w przypadku których wdrożono e-zamówienia, to ochrona centrali, wsparcie administracyjne i program Copernicus Demonstrator;

Zapobieganie konfliktom interesów i zarządzanie nimi oraz przejrzystość

14. przyjmuje do wiadomości środki zastosowane przez Agencję i aktualnie realizowane działania służące zapewnieniu przejrzystości, a także zapobieganiu konfliktom interesów i zarządzaniu nimi;
15. na podstawie sprawozdania Trybunału zauważa, że w latach 2019–2021 Agencja oceniła jeden przypadek potencjalnego konfliktu interesów w odniesieniu do pracownika wyższego szczebla podejmującego nową pracę w innym miejscu, że zatwierdziła nowe stanowisko z ograniczeniami oraz że mimo ogólnego obowiązku uzasadniania swoich decyzji Agencja nie przedstawiła uzasadnienia tych ograniczeń; przyjmuje do wiadomości odpowiedź Agencji, że należy uwzględnić tę kwestię w swoich procedurach, a także wyjaśnienie, że w tym konkretnym przypadku nie podała w decyzji powodów ograniczeń, ponieważ uznała je za oczywiste; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępkach;
16. zauważa, że w 2021 r. Agencja miała jedną sprawę dotyczącą sygnalizowania nieprawidłowości oraz że pod koniec roku dochodzenie było nadal w toku; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępkach;
17. podkreśla potrzebę wprowadzenia bardziej usystematyzowanych przepisów dotyczących przejrzystości, niezgodności, konfliktu interesów, nielegalnego lobbingu i efektu „drzwi obrotowych”; wzywa Agencję do wzmocnienia mechanizmów kontroli wewnętrznej, w tym do ustanowienia wewnętrznych mechanizmów antykorupcyjnego;

Mechanizmy kontroli wewnętrznej

18. na podstawie działań następczych podjętych w związku z absolutorium za 2020 r. z uznaniem zauważa, że w odniesieniu do ryzyka związanego z płatnościami Agencji na rzecz ESA w związku z realizacją programów EGNOS i Galileo wydatki ESA za lata 2019–2021 zostały skontrolowane przez Dyрекcję Generalną ds. Przemysłu Obronnego i Przestrzeni Kosmicznej Komisji Europejskiej (DEFIS) w pierwszym roku (w imieniu Agencji), że w kolejnych dwóch latach wspólny zespół audytorów z DEFIS oraz Agencja skontrolowali ESA oraz że te trzy kolejne roczne kontrole nie wykazały żadnych uchybień;
19. z zadowoleniem przyjmuje rosnącą przejrzystość wykonania budżetu przez ESA dzięki określeniu warunków zarządzania funduszami Unii, ustanowieniu środków monitorowania i kontroli budżetu oraz wprowadzeniu zasad wynagradzania ESA za każdy komponent, do którego ESA wnosi wkład, a to z uwagi na to, że jako organ spoza UE ESA nie odpowiada przed obywatelami Unii za wydatki budżetowe^(?);
20. zauważa, że w listopadzie 2021 r. Służba Audytu Wewnętrznej Komisji opublikowała sprawozdanie z audytu eksploatacji Galileo zawierające cztery ważne zalecenia; zauważa, że Agencja wdrożyła co najmniej dwie trzecie działań związanych z zaleceniami; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępkach;

^(?) EPRS, „Przywództwo UE w sektorze kosmicznym dzięki otwartej autonomii strategicznej”, styczeń 2023 r., s. 8.

21. na podstawie działań następczych podjętych w związku z udzieleniem absolutorium za 2020 r. zauważa, że zakończono audyt jednostki audytu wewnętrznego w 2019 r. dotyczący budowania zdolności pracowników GSA oraz że audyt przeglądowy dotyczący wdrożenia audytu miał zostać zakończony w 2022 r.; wzywa Agencję do poinformowania organu udzielającego absolutorium o poczynionych w związku z tym postępach;
22. przypomina, że trzeba wzmocnić systemy zarządzania i kontroli, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie Agencji; zdecydowanie domaga się wprowadzenia wymogu posiadania skutecznych systemów zarządzania i kontroli, aby uniknąć potencjalnych przypadków wystąpienia konfliktu interesów, brakujących kontroli *ex ante* lub *ex post*, niewłaściwego zarządzania zobowiązaniami budżetowymi i prawnymi oraz nieodnotowywania wyjątków w rejestrze odstępstw;

Cyfryzacja i transformacja ekologiczna

23. zauważa, że w 2021 r. Agencja postanowiła rozszerzyć swoje główne systemy informacyjne na chmury obliczeniowe i przyjąć technologie takie jak zapobieganie wyciekom danych; ponadto z uznaniem odnotowuje wdrożenie systemu szyfrowania S/MIME na potrzeby poczty elektronicznej, który umożliwia wymianę zaszyfrowanych i cyfrowo podpisanych wiadomości z innymi instytucjami wykorzystującymi tę samą technologię, a także przyjęcie systemu euSIGN i zastąpienie głównej zapory sieciowej Agencji najnowszymi modelami umożliwiającymi lepsze monitorowanie i kontrolę ruchu sieciowego;
24. zauważa, że Agencja aktywnie współpracuje z Komisją w sprawie ambitnych założeń ekologicznych mających zastosowanie do przestrzeni kosmicznej, aby w sposób szczególnie uwzględnić wpływ swojej podstawowej działalności na środowisko; zauważa ponadto, że Agencja ustanowiła ramy robocze w celu rozpoczęcia procesu wdrażania systemu zarządzania środowiskowego; zauważa ponadto, że Agencja monitoruje regularne zużycie energii i stosuje zasady recyklingu we wszystkich innych obszarach działalności, a także zatwierdza elementy zielonych zamówień publicznych; zauważa ponadto, że Agencja zwróciła się o wyższą ocenę środowiskową dla nowych budynków, zarówno planowanych, jak i już wznoszonych;
25. przypomina, jak ważna jest poprawa cyfryzacji w Agencji pod względem wewnętrznego funkcjonowania i zarządzania, ale także w celu przyspieszenia cyfryzacji procedur; podkreśla, że Agencja musi nadal aktywnie działać w tym zakresie, aby uniknąć przepaści cyfrowej między agencjami Unii; zwraca jednak uwagę na konieczność podejmowania wszystkich niezbędnych środków bezpieczeństwa, aby uniknąć wszelkiego ryzyka dla bezpieczeństwa informacji przetwarzanych online;
26. zachęca Agencję do ścisłej współpracy z ENISA (Agencja Unii Europejskiej ds. Cyberbezpieczeństwa) i CERT-EU (zespół reagowania na incydenty komputerowe w instytucjach, organach i agencjach UE), a także do regularnej oceny ryzyka w zakresie infrastruktury informatycznej oraz zapewnienia regularnych audytów i testów swojego cyberbezpieczeństwa; sugeruje oferowanie regularnie aktualizowanych programów szkoleniowych w zakresie cyberbezpieczeństwa dla wszystkich pracowników Agencji; wzywa Agencję do szybszego opracowania polityki w zakresie cyberbezpieczeństwa, jej realizacji przed dniem 31 grudnia 2023 r. oraz do złożenia sprawozdania organowi udzielającemu absolutorium;

Ciągłość działania w czasie kryzysu związanego z COVID-19

27. odnotowuje zdecydowaną reakcję kierownictwa Agencji na pandemię COVID-19 we wszystkich miejscach, co zapewniło pracownikom zdrowie i bezpieczeństwo oraz ciągłość działania, a także identyfikację i wdrożenie sieci kierowników obiektów Agencji, w tym również w celu wdrożenia środków w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa we wszystkich miejscach w odpowiedzi na pandemię COVID-19;

Inne uwagi

28. zauważa, że Agencja, rozważając wszystkie środki związane z pandemią COVID-19, uruchomiła pierwszą wystawę na świeżym powietrzu o nazwie EUSPA Open, aby przedstawić ogółowi społeczeństwa swoją nową misję i unijny program kosmiczny;
29. z zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie w mediach społecznościowych w 2021 r., które polegało na prowadzeniu kampanii „#EUSpace 4 our Planet” podkreślającej m.in. wkład unijnego programu kosmicznego w Europejski Zielony Ład; zauważa ponadto, że wraz z przekształceniem Agencji zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/696 aktywnie współpracuje ona z wieloma ośrodkami medialnymi ze wszystkich państw członkowskich;

30. wzywa Agencję do dalszego rozwijania synergii (np. w zakresie zasobów ludzkich, zarządzania budynkami, usług informatycznych i bezpieczeństwa), zacieśnienia współpracy, zintensyfikowania wymiany dobrych praktyk i pogłębienia dyskusji na temat obszarów będących przedmiotem wzajemnego zainteresowania z innymi agencjami Unii w celu poprawy wydajności;
31. w odniesieniu do innych uwag towarzyszących decyzji w sprawie absolutorium, które mają charakter przekrojowy, odsyła do swojej rezolucji z dnia 10 maja 2023 r. ⁽⁴⁾ w sprawie wyników, zarządzania finansami i kontroli agencji.

⁽⁴⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0190.